

По тия данни могат да се направят следните констатации:

При читалищата: а) разходитъ за книги, списания и вестници сж въ тенденция на намаляване и въ градоветъ, и въ селата и б) разходитъ за представления, утра, народни четения и пр. сж въ тенденция за увеличение — въ градоветъ и на слабо намаление, почти въ застой — въ селата. При кооперациитъ: разходитъ за просвѣтна дейность и печатни произведения сж въ явна тенденция на намаление. Тѣзи тенденции продължаватъ сигурно и презъ периода 1933 год. до днесъ, за който ни липсватъ данни.

Следъ 1929 год. — редовнитъ приход и на народнитъ читалища сж спаднали: отъ 48 мил. лева презъ 1929 год. — на 34 мил. лева презъ 1932 год. Презъ следуемитъ години това спадане сигурно е продължило. Особено силно сж спаднали при селскитъ читалища приходитъ отъ имоти: отъ 11,147,700 лева презъ 1929 год. — на 7,778,000 лева. Изключение правятъ приходитъ отъ представленията, утра и пр. при градскитъ читалища, които сж нарастнали отъ 7,812,000 лв. презъ 1928 год. на 11,193,000 лв. презъ 1932 год. Въ тенденция на спадане сж приходитъ отъ членски вноски: отъ 2,622,000 лв. презъ 1929 год. на 2,024,000 лв. презъ 1932 год., а днесъ вѣроятно, още по-малко.

Горнитъ данни не сж особено насърчителни по отношение културно-просвѣтното дѣло на читалищата и кооперациитъ. Тѣ заслужаватъ сериозно внимание отъ страна на съответнитъ дейци.

По предназначение, цели и задачи народното читалище и народната кооперация, прочее, сж сродни и взаимно допълващи си организации и движения. Обстоятелствата налагатъ, обаче, и известна съгласуваност на дейноститъ имъ, за да могатъ да си взаимодействуватъ, подпомагатъ и взаимно импулсиратъ. Съчетани дейноститъ имъ, читалищата и кооперациитъ постепенно ще се изграждатъ въ общъ мощенъ факторъ за всестранно издигане на народнитъ маси, обхващайки едновременно материалнитъ и духовнитъ имъ нужди и интереси. Ще се внесе тогава въ тѣхъ единство, рационализация, целесъобразность по-голъма стабилность и ентузиазъмъ, като стопанскитъ, социалнитъ и общочовѣшкитъ идеали на кооперацията станатъ пжтеводна звезда и на читалищното дѣло. А тия идеали сж твърде възвишени и благородни — общо благосъстояние и щастие, сътрудничество и солидарность между всички, всеобщъ миръ и висока култура за общественитъ маси. Това съгласуване се налага още и по съображение, че читалищнитъ членове, по-съзнателни и по-интелигентни хора, въ по-голъмата си часть сж и кооператори, тъй като читалищата сж въ градове и села, гдето непременно съществуватъ и кооперативни сдружения. Така координирано културно-просвѣтното движение, представлявано отъ народнитъ читалища и кооперациитъ, ще може да се организира една поширока и системна дейность за освѣтляване и разчистване пжтя на нашето стопанско, социално и национално развитие.

Време е вече да се постигне въ това отношение известно споразумение между читалищнитъ и кооперативни дейци, което днесъ представлява една важна проблема.

Г. П. Минчевъ,

главенъ секретаръ на Съюза на Приятелитъ на Кооперацията.